

سفارش امام علی(ع) به مالک اشتر در حفظ سنت‌های قومی

در روایتی از رسول خدا(ص) نقل شده است که عبدالمطلب پنج سنت پسندیده را در زمان جاهلیت پایه گذاری کرد که در اسلام مورد تأیید قرار گرفت و برخی از آن جزو احکام دینی گردید.

در روایتی از رسول خدا(ص) نقل شده است که عبدالمطلب پنج سنت پسندیده را در زمان جاهلیت پایه گذاری کرد که در اسلام مورد تأیید قرار گرفت و برخی از آن جزو احکام دینی گردید.

به گزارش خبرگزاری مهر، مخالفت نکردن اسلام با آن دسته از آداب، سنن و فرهنگ‌های پسندیده و پذیرفته شده در میان ملت‌ها و حساسیت نشان ندادن به آنچه بی زیان و ضرر است، مانند زبان، خط، گویش و نوع پوشش و یا تأیید و پذیرش آنها به هیچ وجه به معنای تأثیرپذیری از فرهنگ‌ها و موضع انفعالی نیست، بلکه این گونه موضع گیری‌های واقع بینانه مبتنی بر خرد و منطق و استوار بر سماحت و سهولت و دوری از تعصبات بی جا و بی مورد دلیل قوت و باعث سرعت و گسترش روزافزون اسلام بوده و اسلام را دینی جاودانه، جامع، جهانی، پرجاذبه و ماندنی ساخته و عالی ترین نوع تأثیرگذاری و فرهنگ سازی را در سطح جهانی داشته است.

تنگ نظری، تعصبات خشک و بی مورد، منطقه‌ای و قومی فکر کردن سیاست بسته و نفی تعامل و ارتباط با دیگر ملت‌ها به دور از ساحت قدس اسلام است. آیات قرآنی، سیرت و سنت پیامبر اسلام و زندگی پیشوایان دین گواه این حقیقت است. امام علی(ع) خطاب به مالک اشتر با عنوان والی مصر، سرزمینی تاریخی و کهن که تمدن‌ها، حکومت‌ها و فرهنگ‌های بسیار دیده، درباره نحوه برخورد با آداب و رسوم رایج در میان مردم آن دیار چنین نوشته است:

"ولاتنقض سنةً سالحةً عمل بها صدور هذه الامة واجتمعت بها الالفه وصلحت عليها الرعية ولا تحدثن سنةً تضر بشيء من ماضی تلك السنين فيكون الاجر لمن سنها والوزر عليك بما تقضت منها" یعنی: قانون پسندیده‌ای را که مورد عمل پیشینیان بوده و هم بستگی مردم را در پی داشته و امور اجتماعی مردم بر محور آن سامان یافته است، نقض نکن و قانونی را که به سنت‌های پسندیده گذشتگان زیان برساند، ایجاد نکن که در این صورت پاداش و ستایش مردم برای بنیان گذاران آن سنت‌ها و بار گناه سنت شکنی برای تو خواهد بود.

شارحان نهج البلاغه عبارت (صدور هذه الامة) را مختلف معنا کرده‌اند و بعضی (این امت) را به امت اسلام شرح کرده‌اند ولیکن باتوجه به سابقه تاریخی و فرهنگی مصر و دقت در سخنان حضرت امیر(ع) به خوبی استفاده می‌شود که مقصود ملت باسابقه مصر از قبل از اسلام است.

در بخش پایانی عهدنامه برتوجه به سنت‌های پسندیده و بهره گیری بهینه از آن تأکید شده است:

"والواجب عليك أن تتذكر ما مضى لمن تقدمك من حكومة عادلة أوسنة فاضلة أو أثر عن نبيّنا صلى الله عليه وآله وسلم أو فريضة في كتاب الله تعالى" یعنی: بر تو لازم است همواره حکومت‌های دادگستر پیشین، سنت‌های ارزشمند، آثار به جای مانده از پیامبر اسلام(ص) و واجباتی را که در کتاب خداست، به یاد داشته باشی.

در روایتی رسول خدا(ص) به امیرمؤمنان (ع) فرمود: یا علی! عبدالمطلب در عصر جاهلیت پنج سنت را پایه گذاری کرد که در اسلام مورد تأیید قرار گرفت:

۱. ازدواج فرزندان را با زنان پدرانشان حرام کرد؛
 ۲. از گنجی که یافته بود، یک پنجم (خمس) آن را صدقه داد؛
 ۳. پس از حفر چاه زمزم آن را (سقایة الحاج) نام گذاری کرد؛
 ۴. ديه و غرامت کشتن یک انسان را صد شتر قرار داد؛
 ۵. طواف به دور خانه خدا را هفت (شوط) قرار داد.
- و همه این سنت‌های پسندیده که توسط عبدالمطلب پایه گذاری شده، در اسلام به رسمیت شناخته شده و مورد تأیید و تأکید قرار گرفت. آری! اسلام با سنت‌های جاهلیت مخالف است که موجب گمراهی، شرک، و رواج جهل و خرافات باشد، نه آنکه با هرچه در عصر قبل از اسلام بوده است.

باید این گونه برخوردهای واقع بینانه و استوار بر سماحت و سهولت را به منزله بحثی پایه و اصل کلی از مختصات و جامعیت اسلام از افتخارات این آیین کامل الهی به حساب آورد.

شهید مطهری در این باره نوشته است: از جامعیت اسلام است که نسبت به بسیاری از امور دستور نداشته باشد و مردم را آزاد بگذارد. یک سلسله آداب و رسوم میان مردم هست که اگر آنها را انسان از طریق مثبت انجام بدهد، نه جایی خراب می‌شود و نه جایی آباد و اگر ترک هم بکند همین طور.

فرهنگ و آداب و رسوم خاص هر قومی تا آنجا که در تضاد با روح اسلام، توحید، یگانگی و وحدت نباشد، ملحوظ و محترم است. اسلام هرگز جریان فرهنگ انسانی را سد نکرده و حتی آن را به پیش رانده است. اسلام درباره امور عادی، عرفی، اجتماعی، فرهنگی و چگونگی پوشش، گویش و مانند آن به طور غالب مردم را آزاد گذاشته و در جزئیات دخالت نکرده است. البته ارشاد و راهنمایی برای بهبود و بهینه شدن کارها و کلیات و قواعدی دارد که با منطق و خرد و فطرت پاک انسانی منطبق

است و آیین و آداب و عادت‌ها و رسوم در هر زمان و زمینی باید با همان مقیاس‌ها سنجیده شود. هرچه به انحراف بشر از مسیر صحیح زندگی بینجامد و با هدف آفرینش و کمال انسانی در تضاد باشد، مانند بت پرستی، جهل، خرافه، فساد، فحشا و منکرات از نظر اسلام ممنوع و نامشروع است.